
OBSAH

Úvod	9
O publikaci	13
O autorech	14
1. Neurolingvistika ve vztahu k vyučování cizím jazykům	15
<i>(Martin Lachout)</i>	
1.1 Lokalizace jazykových oblastí v mozku	16
1.2 Empirické výzkumy zpracování řeči u simultánně a sekvenčně bilingvních osob	22
1.3 Didaktické závěry	26
Literatura	29
2. Řečová produkce při osvojování cizích jazyků	31
<i>(Martin Lachout)</i>	
2.1 K termínům řečová produkce a řečová percepce	31
2.2 Modely řečové produkce	36
2.2.1 Obecně o modelech	36
2.2.2 Garrettův model	38
2.2.3 Leveltův model	40
2.2.4 Leont'jevův model	46
2.3 Didaktické závěry	47
Literatura	49
3. Výuka cizích jazyků zaměřená na žáka	50
<i>(Věra Janíková)</i>	
3.1 Individuální zvláštnosti žáka při učení se cizímu jazyku	51
3.2 Celostní učení	54

3.3	Činnostně zaměřená výuka	55
3.4	Autonomní učení	58
3.4.1	Strategie učení	60
3.5	Učení se cizímu jazyku pomocí řešení úloh řečového typu	63
3.6	Projektová metoda	65
3.7	Didaktické závěry: Strategie učení ve výuce	67
3.7.1	Úlohy pro seznamování se s učebními strategiemi	67
3.7.2	Úlohy pro shromažďování učebních strategií ve třídě	69
3.7.3	Úlohy k procvičování strategií	70
	Literatura	74
4.	Emoce a učení se cizímu jazyku	78
	<i>(Pavla Marečková)</i>	
4.1	Emoce z hlediska psychologie učení	79
4.1.1	Emoce a motivace	79
4.1.2	Emoce a kognitivní procesy	80
4.1.3	Vliv pozitivních a negativních emocí na kognitivní procesy	82
4.2	Emoce z hlediska psycholingvistiky	84
4.3	Emocionální složka cizojazyčné výuky	86
4.3.1	Definice pojmu	86
4.3.2	Funkce emocionální složky cizojazyčné výuky	92
4.4	Možnosti posílení emocionální složky cizojazyčné výuky	93
4.5	Praktické náměty do výuky cizího jazyka	95
	Literatura	100
5.	Kreativní psaní ve výuce němčiny	104
	<i>(Pavla Zajícová)</i>	
5.1	Relevance psaní	104
5.2	Asociace	107
5.3	Ekvivalence	113
5.4	Malé formy	120
5.5	Vybrané textové druhy	130
	Literatura	132

6. Němčina jako další cizí jazyk po angličtině	133
<i>(Hana Andrášová)</i>	
6.1 Jazyková politika Evropské unie	134
6.2 Jazyková politika České republiky	136
6.3 Role angličtiny v procesu osvojování němčiny	137
6.4 Příbuzenský vztah němčiny a angličtiny	139
6.5 Vliv angličtiny na němčinu, interference a transfer	141
6.5.1 Vliv angličtiny na němčinu v oblasti lexikosémantické	142
6.6 Didakticko-metodické principy výuky němčiny po angličtině	145
6.7 Nové úkoly pro českou školu	149
6.8 Podněty pro výukovou praxi	151
6.8.1 Ukázky konkrétních cvičení	152
Literatura	156
7. Celoživotní osvojování cizích jazyků na příkladu výuky u dospělých	160
<i>(Kamila Podrápská)</i>	
7.1 Celoživotní učení	161
7.2 Cíle neformálního celoživotního osvojování cizích jazyků	164
7.2.1 Nabídka cizojazyčných vzdělávacích příležitostí	164
7.3 Kognitivní vlastnosti dětí předškolního věku	167
7.4 Kognitivní vlastnosti dospělých	169
7.5 Organizační formy učení a vyučování jako motivační prvek výuky u dospělých	171
7.5.1 Kooperativní učení	172
7.5.2 Učení na stanovištích	173
Literatura	175
Malý slovník odborných pojmů k neurolingvistice	178
Seznam literatury	181
Věcný rejstřík	197

VĚCNÝ REJSTŘÍK

A

afázie

- motorická 18
- senzorická 18

agramatismus 17

autonomní učení 88

- samostatnost žáka 58, 60

B

bilingvismus

- neuronální síť 23
- plasticita mozku 23
- postnatální synaptogeneze 23
- raný simultánní 25
- sekvenční 22–23
- simultánní 22

Brocovo centrum 19–20, 26

C

celostní učení 54, 88

celoživotní učení 160–162

cizojazyčná gramotnost 162

corpus callosum 22

Č

činnostně zaměřená výuka 55

- aktivizace žáka 57
- principy 56

D

didaktika mnohojazyčnosti 148

E

e-learningové jazykové kurzy 164

emocionální složka cizojazyčné

výuky 79, 86

- emoce 79–81
- emoce a jazyk 84–85
- emoce v komunikaci 85
- emocionální stránka osobnosti 84
- kognice 79, 81
- kognitivní teorii emocí 81
- model 87
- motivace 79–81, 92
- negativní emoce 83
- pozitivní emoce 82

F

faux amis 140, 142, 145

formální učení 161

frontální lalok 17, 26

funkce emocionální složky cizojazyčné

výuky 92

- humanizační 93
- individualizační 93
- motivační 92
- socializační 93

funkční magnetická rezonanční

tomografie 18

G

gyrus

- gyrus frontalis inferior 20
- gyrus frontalis superior 20
- gyrus temporalis medius 20
- gyrus temporalis superior 20

I

imerze 166

imitační schopnost 168

individuální charakteristiky žáka 52

individuální zvláštnosti žáka 66

- endogenní faktory 53
- exogenní faktory 53
- specifické poruchy učení 51

informální učení 162

interference 141

- backlash 141
- interlingvní 141
- intralingvní 141
- transfer 141

interferenční chyby 142–143

- lexikosémantické 143
- morfosyntaktické 144
- pravopisné 144

interhemisferní výuka 27–28

J

jazyková politika 134, 136, 149

jazykové vzdělávání dospělých 166

jazykový cit 88

K

klíma třídy 89

kognitivní procesy 80

kognitivní uvědomování 25

koncentrace 170

kooperativní psaní 129

kooperativní učení 173

– práce/učení na stanovištích 173

kreativní psaní 104, 106

– akrostich 122–123

– anagram 121

– asociace 107, 110

– asociogram 96–97, 110–111

– automatické psaní 112

– cíle 105

– cluster 96–97

– ekvivalence 113–114

– experimentální hra 120

– haibun 126

– haiga 127

– haiku 124

– konstelace 121

– myšlenková mapa 96–97

– organizace 105

– piktogramy 120

– primární 114

– primární ekvivalence 115–117, 119

– rengay 127

– řetězová báseň 127

– sekundární 114

– sekundární ekvivalence 115–117, 119

– senryu 125

– slovní řetěz 109

– sumi-e 125, 127

kritické období 170

L

lateralizace

– corpus callosum 21

– dominantní hemisféra 21

– levá mozková hemisféra 16, 20–22, 26, 54, 85

– pravá mozková hemisféra 16–17, 19, 22, 26–27, 54, 85

lemma 34

lidská řeč 16

lingua franca 163

lokalizace lidské řeči 18

- lokalizace syntaktických a sémantických informací 26

M

metody dramatické výchovy 28

mnohojazyčnost 133, 135, 150

- mnohojazyčné aktivity 151
- rámcová strategie pro mnohojazyčnost 134

motivace pro učení se němčině 138

mozková činnost 27

multilingvismus/mnohojazyčnost 24

N

neformální učení 161

neurolingvistika 16

O

organizační formy cizojazyčné výuky

89

- kooperativní učení 171–172
- práce na stanovištích 89
- práce/učení na stanovištích 171

osvojování cizího jazyka v raném věku 165

osvojování druhého cizího jazyka 137

osvojování si cizího jazyka
determinované věkem 22

P

paměť

- citová 82
- dlouhodobá 41
- krátkodobá 44
- logická 169
- mechanická 168

– pracovní 44

parafráze 17

pedolinguistika 166–167

periodizace rozvoje kognitivních struktur dítěte 169

pozitronová emisní tomografie 18

práce s chybou 90

projektová metoda 65–66

projektová výuka 89

příbuznost angličtiny a němčiny 139

– společná slovní zásoba 139–140

psycholinguvistické modely zpracování řeči 36

– autonomní modely 37

– Garrettův model 38

– konekcionistické modely 47

– kontextově senzitivní modely 37

– Leont'jevův model 46

– Leveltův model 40

psycholinguistika 32, 37, 50, 166

R

Rámcový vzdělávací program 136

reflexe chyb 147

role učitele 94

rozdíly mezi angličtinou a němčinou
140

Ř

řečová komunikace 33

– dekodování 32

– fonologické kódování 40, 43

– gramatické kódování 40, 43–44

– kódování 32

řečová percepce 17, 19, 21, 26, 31, 33

řečová produkce 17, 19, 21, 26, 31,
33–34

– artikulace 35, 40

– fonologická reprezentace 45

- formulace 35, 40
- inputu 33
- klasifikace 35
- konceptualizace 35, 40, 43
- kvalifikace 35
- lemma 43
- mentální lexikon 36, 43, 45
- modelování 36
- modularita 38
- monitor 43
- output 33
- produkce promluvy 33
- rozpoznávání slov 34
- serialita 38
- zpracování vět 34

řečové oblasti 20

S

sebehodnocení 91

slovní zásoba v angličtině
a v němčině 142

strategie učení 60–61, 66, 137, 146,
150

- afektivní 62, 91
- kognitivní 62
- kompenzační 47, 62, 143
- metakognitivní 62
- paměťové 28, 62
- při osvojování druhého cizího
jazyka 146
 - – cílený jazykový odhad 147
 - – hledání paralel 147
 - – inteligentní odhad 146
 - – paměťové strategie 147

– – paralelní používání
informačních zdrojů a učebních
materiálů 146

– – porovnávání 147

– – testování hypotéz 146

– – zapojování nových znalostí
do systému znalostí již
osvojených 146

– sociální 62

– ve výuce 67

subjektivní teorie 54

T

temporální lalok 17

textové druhy

– esej 130

– fejeton 130

– recenze 131

– reportáž 131

– vyprávění 131

tomografie 18

– funkční magnetická rezonanční 18

– pozitronová emisní 18

U

učící se společnost 162

úlohy řečového typu 63

V

vnitřní diferenciacie 94

výuka prvního cizího jazyka 136

W

Wernickeho centrum 19–20, 26